

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 595.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245216640784.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Den »*Allerchristeligste*« Konges Forbund med den »*Tyrkiske Sultan*« har vi vel alt i det Foregaaende bemærket, men det maa her med Flid indskærpes, da det hverken var et fortvivlet Middel i yderste Nødsfald, ikke heller stod alene, men var kun et Beviis paa hvor *Tyrkisk* allerede ved det *Sextende* Aarhundredes Begyndelse den herskende Tænkemaade var i *Frankrig*, Noget, der, for den store Indflydelse *Fransk* Oplysning og Dannelse fik paa hele *Christenheden*, er af *verdenshistorisk* Vigtighed. Denne sminkede *Tyrkiskhed*, der selv spores i *Calvinismens* hjerteløse »Udvælgelse og Forskydelse« i *Salighedens Sag*, har vi alt under *Ludvig* den *Ellevte* gjort opmærksom paa*), og under *Soliman* den *Andens* *Stalbroder*, *Frands* den *Første* (1515-47), blev den gruelig indlysende, saa naar han staaer med *Palmer* i *Hænderne* som *Ridderlighedens* og *Oplysningens* høie *Velynder*, da har det kun samme Grund som *Lovtalerne* over *Soliman*, altsaa de lærde *Latineres* *Brøst* baade paa *Aand* og ^{*} 596 *Hjerte*. *Frands* var nemlig en *Fransk Roman-Helt*, hvis *Fangenskab* i *Slaget ved Pavia* (1525) gjorde ham langt mere navnkundig end hans heel tvetydige *Tapperhed*, og hvis *Forhold* til det smukke *Kjøn* var langt fra at være *elskværdigt**), men hvis *Regjerings-Maade* var aabenbar *Udsuelse* og *Tyranni*. Kun forgjæves leder man ikke blot om ædle *Træk*, men selv om *Spor* af *Agtelse* for *Ret* og *Billighed* eller *Glimt* af *Medlidenhed*, thi man seer selv *Parlamentet* i *Paris* truet med *Bøddel-Øxen* til at lade *Uret* gjælde, seer *Protestanter* brændes paa *Slump*, og stille, *arbejdsomme Valdenser* hugges ned for *Fode* **). Selv af *Papir* er *Palmerne* dog meget for gode til saadanne *Fyrster*, saa *Sismondi* har virkelig indlagt sig en *historisk Fortjeneste* ved at stille denne *Parisiske Ridderisit* rette *Lys*, og vise os, hvor hans *uforskyldte Roes* især har *hiemme****). Da han imidlertid førde en *smuk Person* og *øste* *Penge* ud ligesaa fort som han tog dem ind, syndes *Franskmændene* i det Hele godt om ham, og gav hans *slette Raadgivere*, især hans *Moder Luise* af *Savoien*, hendes *Yndling*, *Kantsleren Du Prat*, og hans *værdige Eftermand Poyet*, *Skyld* for alt *Tyranniet*, hvori de da ogsaa ærlig tog *Deel*). Anderledes blev det derimod allerede under hans *Søn*, *Henrik* den *Anden* (1547-59), som manglede alle *Faderens glimrende Egenskaber*, thi hvad hans *Beherskere*: den gamle *Lokkedue*, *Diana* af *Poitiers*, *Guise* og *Montmorenci* gjorde, [det] tilregnede *Franskmændene* ham, men vi maa tilregne dem selv det Hele, da de ved alle *Leiligheder* viste, de havde samme *Livs-Anskuelse* som deres *Konger*.